

Inspektionspodden transkribering avsnitt: Betyg

Hej och välkommen till Inspektionspodden, en podcast från Skolinspektionen. Med den här podden vill vi ta upp intressanta ämnen och områden som vi har granskat och som fått stor uppmärksamhet. Jag som leder det här samtalet heter Agnes Gidlund och är pressansvarig på Skolinspektionen.

I det här avsnittet ska vi prata om det som många kallar för betygsinflation och glädjebetyg. Vi kommer också att diskutera om betygen är likvärdiga. Om de inte är det, vad får det i så fall för konsekvenser?

För att på bästa sätt diskutera detta så har jag med mig lite gäster. Jag har Skolinspektionens generaldirektör Helén Ängmo med mig. Hej Helén!

(Helén)
- Hej Agnes!

Och Ann-Christin Hartman som är enhetschef på Skolverket och du är ansvarig för just betygsfrågorna.

(Ann-Christin)
- Det stämmer och styrdokumentsfrågor generellt.
- **Yes, hej!**

Och sist men inte minst så har vi Sanna Wolk och du är förbundsordförande på SULF som är ett fackförbund för universitetslärare, forskare och doktorander. Hej Sanna!

(Sanna)
- Hej Agnes! Vad kull!

Det pratas ju en hel del om det här med glädjebetyg och betygsinflation. Så Helén, vad är skillnaden på detta?

(Helén)
– Jag vet inte om det finns någon exakt definition. Men det man tänker på är ju liksom att betygsinflation, att det är någonting som sker över tid genom till exempel att betygen höjs successivt och då kan det ju vara att den årskull som var först i ett nytt betygssystem får lägre betyg än de som är mycket senare, går ut senare som årskullar i samma system. När det gäller glädjebetyg så kan det ju vara att man tänker på att det är för höga betyg i förhållande till vad eleven faktiskt presterar.

Och vad skulle du säga är det största problemet? Eller finns det någon grader av det här?

(Helén)

– Båda sakerna är ju ett problem för det betyder ju att i sådana fall betygen inte är likvärdiga, vare sig vid enskilda tillfällen eller över tid. Och det är ju därför det är så viktigt att man tänker över likvärdigheten i ett system och hur det ska hållas stabilt och att det blir rättvist för eleverna.

Och varför uppstår det här? Vad är själva grejen? Varför har vi det här?

(Helén)

– Ja, alltså det är ju många saker, men det är ju inte minst kanske förhållandet då mellan nationella prov och de betyg som sedan kommer. Det har man ju diskuterat länge och mycket. Och då kan ju vi se i våra granskningar till exempel att det kan finnas en tendens bland lärare att man inte tar de nationella proven i beaktande så mycket och att man kanske också degraderar deras värde. Man tycker att det är så mycket annat som är viktigt. Och det kan ju vara så här att lärare ser absolut bäst tror jag den elev de har framför sig och den elev som de ska undervisa. Men om man tänker på hela Sverige nationellt så kan det ändå bli ett problem om man inte har ett ankare, alltså någonting att hålla sig i. För då kan ju betygssättningen bli väldigt olika på olika skolor. Och då blir det ett stort problem för eleverna för då blir det orättvist när man väl då ska söka till högre utbildning.

Och om man tittar lite på det här med likvärdigheten, Ann-Christin. Ni på Skolverket, ni har ju i flera rapporter kommit fram till att det finns stora skillnader i betygssättningen mellan skolorna. Men vad beror det här på? Vad skulle du säga? Vad har ni sett?

(Ann-Christin)

– Ja, det här är ju ett problem som har funnits väldigt länge precis som Helen var inne på. Och det har satt sig in väldigt mycket åtgärder under åren och det här förbättras inte. Vi tror att det här är ett systemproblem.

Men vad menar ni med det? Vad är det som behövs?

(Ann-Christin)

– Ja, Helen var ju lite grann inne på det att man behöver någon sorts riktmärke någonting att ankra betygen vid. Lärarna gör en bra bedömning men de har svårt att göra en likvärdig över landet och då behöver man liksom ankra fast den i någonting. Och det gör man ju i flera andra länder. Och vi har tittat på lite olika modeller för hur man skulle kunna använda nationella proven till det. Vi har tittat på flera olika modeller och det här är ju ganska komplext.

– Så är man väldigt nyfiken och nördig så kan man gå in på Skolverkets hemsida och läsa den här långa rapporten. Men där tittar vi i alla fall på olika modeller för hur man kan göra det. Vi tänker också att det är onödigt att slänga ut lärarnas

kompetens, bedöma kompetens. Slänga ut barnet med badvattnet, utan det finns jättestora vinster med att behålla den. Men för att nå en nationell likvärdighet så behöver man liksom ha någonting att hålla fast vid.

– Och nu finns det dessutom en statlig utredning som har tagit fasta på det här som ska utgå från det här arbetet som vi gjorde och titta också internationellt och se hur går det att använda de nationella provbetygen. Och det är ju inte alldeles okomplicerat eftersom vi inte har prov i alla ämnen. Så det är ett jättespännande uppdrag de har framför sig.

Ja, precis. Och jag tänker så här Helén, betygen ska ju ange kunskapsnivå i olika ämnen. Men det är ju också liksom en inträdesbiljett då till olika man ska komma in på gymnasiet och man ska komma in på högskolan. Är det liksom det som är en del av problemet? Att det blir lite konkurrens här, eller?

(Helén)

– Ja, det är ju absolut en del av problemet. Att det kan bli olikheter mellan skolor och att det då inte blir rättvist för eleverna. De som vill söka en utbildning där det krävs höga betyg om man ska bli läkare eller jurist till exempel. Så de som har gått på vissa skolor får lättare chanser då att göra det.

– Ett annat problem, det är ju också det här med förkunskaperna. Det vill säga att man ska också vara förberedd ordentligt när man kommer till högskolan för att högskolan är en annan sak och där krävs ju ett vuxet ansvarstagande av eleverna som då blir studenter. Och det här om man då inte har rätt förkunskaper så kan det ju bli misslyckanden då även när man kommer till högskolan. Så att det är både rättvisan skulle jag vilja säga och förberedelserna för högre studier som är problemen.

Och sen när du pratar med lärarna på universitetet så skulle du säga att det liksom är då konkurrensen mellan skolorna som leder till betygsinflation. Har ni diskuterat det någonting?

(Sanna)

– Vi diskuterar inte riktigt det för det som händer på gymnasiet har inte vi så mycket åsikt om hur man får betyg och liknande utan vi har mycket diskussion och dialog om vad kan vi göra. För det är liksom, vi måste hantera det som kommer oavsett om det är bra eller dåligt. Jag har ingen aning om vad det är och där har vi mycket diskussioner.

– Och det finns ju vissa utbildningar som har det här basår, till exempel tekniskt basår och liknande för att lära unga vuxna att faktiskt studera. Men så har vi också sen det andra biten, CSN-systemet som är väldigt begränsat nu för tiden utan man

har sina fem år typ som man får. Så det är liksom, vi har inte så mycket tid att spela på heller för att någon ekonomisk ska kunna vara på universitet eller högskola.

Har man följt debatten så vet man ju att det har pratats ganska mycket om det här med inträdesprov som komplement till betygen. Skulle det kunna vara en lösning? Är det något som ni har diskuterat?

(Sanna)

– Jo, det finns absolut diskussioner om det och sen då kommer ju alltid det här vilka har kompetensen, vad är det för skills som man är ute efter. Lämplighet kan man ju kanske se på vissa utbildningar men inte andra så det är ju inte enkelt det heller. Vissa utbildningar har ju redan att de har vissa kvoter som man faktiskt struntar i betygen och då tar in på intervjuer. Och det tror jag kan bli en utveckling på den biten. Men det ligger hos rektorerna att fundera på de bitarna, antagningarna.

Och också om man nu liksom blickar ut lite, Finland tas ju som ett föregångsland ibland. Danmark har man studentexamen som vi också hade förut. Helén, skulle det vara ett sätt att komma bort från det här med betygsinflationen att införa studentexamen?

(Helén)

– Ja, det skulle det kunna vara men det är ju viktigt att den nya utredningen och den nya utredaren får titta på det här. Därför att det är just de frågorna som kommer upp. Jag kan bara säga att i ett internationellt perspektiv, vad jag kan överblicka så är det ju så att Sverige är ganska unikt med att man går så mycket på betygen och att betygen också är rättsverkande direkt vid första kursen. Det betyder att våra elever får väldigt mycket stress så att säga att klara bra betyg tidigt jämfört med hur det är i andra länder.

– Och om man tar USA och England till exempel, mycket vanligt med intagningstester. Det kan det vara i flera länder nere i Europa. Jag vet att Finland har en kombination av både betyg och antagningstester plus sin studentexamen. Så det finns flera olika sätt att göra det här. Och jag tycker det är positivt att den nya utredningen får titta på alla de här möjligheterna.

Ann-Christin, vill du lägga till någonting?

(Ann-Christin)

– Ja, vi har varit lite fundersamma kring examensprov. För att när vi tittade på de här olika modelleringarna, hur man kan koppla flera olika utfall till varandra för att det ska bli rättvisande. Så det enda vi kunde se *inte* vi tyckte var lika bra, det var just examensprovet. Men det beror på att om man har ett tillfälle i slutet av terminen

som blir väldigt mycket high stakes, så kan det skapa en väldig stress. Så ju fler tillfällen eleverna kan bli bedömda och man kan koka ihop dem och synka ihop dem, desto större tillförlitlighet får det.

Om man tittar på det här med diskrepansen mellan betyget och nationella provet. Är det alltid ett problem eller fel att det diffar, Helén?

(Helén)

– Det behöver det inte vara i och med att det finns inget riktmärke att förhålla sig till. Det som sägs i lagen är att eleverna ska få likvärdiga betyg och att lärarna måste se till att man har ett allsidigt betygsunderlag. Och sen att det är rektor som ska säkra betygsättningsarbetet på hela skolan. Det är det vi granskar, vi tittar på hur rektor gör det här.

– Ser man till att ge bra förutsättningar till lärarna? Får de ägna sig åt kollegiala diskussioner och mycket samverkan? Och undersöker rektorn ifall det är stora avvikelser på hans eller hennes skola? Det är det vi tittar på och i den senaste granskningen så kunde vi se att rektorerna hade ett bristande arbete i stora avseenden. Man kunde inte riktigt motivera varför det fanns stora skillnader även om det var jättestora skillnader mellan betygen och nationella proven över lång tid. Och då finns det anledning för oss att sätta ett klart frågetecken och vara kritiska. Men däremot kan vi inte säga att en viss procent avvikelse är för mycket. Och det är många som tror men det är viktigt att säga att så ser det inte ut idag.

Jag tänker att det är viktigt att framhålla. Man pratar också om att det här med central rättning av nationella proven skulle vara en universal lösning. Och där har ju ändå Riksrevisionen gått in och konstaterat att det kommer inte hjälpa. För det skulle inte påverka relationen till slutbetyget. Ann-Christin, vad säger du om det?

(Ann-Christin)

– Det är ju klart att det är jättebra att ha ett kvalitetssäkrat nationellt prov. Men så länge inte kopplingen till betyget är glasklar så kommer ju inte det att hjälpa. Utan då måste det ju finnas en klar koppling. Någon form av modellering eller så. Sen finns det ju andra fördelar med central rättning. Att de som sitter som centralrättare, de kommer ju få se en väldig massa elevexempel från övriga landet. Så de kommer ju få en bra utblick och bli bra på det och kunna sprida det. Men det finns nog tyvärr inte några universal lösningar.

Men om lärarna ändå sätter betyg utifrån elevernas kunskapsresultat, är det då dåligt? Eller borde det inte vara bättre än att alla ska följa nationella proven, Ann-Christin? Vad säger du?

(Ann-Christin)

– Det är väl bra att de sätter betyg efter elevernas kunskapsresultat. Förhoppningsvis överensstämmer väl de lärarnas bedömning med de nationella proven. Men då får vi också komma ihåg att vi har nationella prov i ganska få ämnen. Och att de professionella lärare som är utbildade har ändå en träning i att bedöma.

Vad är din bild av betygssättningen? Hur fungerar den? Vad säger ni på Skolverket?

(

Ann-Christin)

– Vi tycker väl att den fungerar relativt väl utifrån att vi inte kan lägga de här systemansvaret på lärarna. För ofta när vi diskuterar likvärdighet så handlar det om likvärdighet på nationell nivå. Och det menar vi, det kan inte lärarna hållas ansvariga för. Sedan kan ju förstås bedömarekompetensen förbättras. För det är också bra för undervisningen som är det viktigaste. Och det finns ju andra saker. Lärarens förutsättningar kan säkert förbättras också.

– Men vi vet ju att lärarens betyg, det betyg som läraren sätter, det är ju det säkraste sättet att förutsäga studieframgång för en elev. Så det innebär att lärarna har en ganska bra koll ändå på elevernas kunskaper.

Och Helene, vi granskar ju ändå det här, Skolinspektionen. Vad är din bild av betygssättningen och hur den fungerar?

(Helén)

– Ja, vi är ju då tillsynsmyndighet så vi tittar ju såklart mycket på vad ska lärare respektive rektorer göra? Och då är det så, vi kan ju se absolut att lärare gör ett intensivt jobb med betygen. Men det är inte alltid så till exempel att man har det här allsidiga betygsunderlaget när man sätter betyg och det är ju en brist. Och det är också så att man kanske inte gör de jämförelser och liksom jobbar likvärdigt till exempel på det sättet, resonera med kolleger, bedöma tillsammans med kolleger. Där kan det då halta. Men då gäller det ju att det är rektorn som ger de förutsättningarna till lärarna i sådana fall, att de får de möjligheterna att sätta betyg på ett mer allsidigt sätt till exempel, eller med allsidigt underlag och tillsammans med kollegor.

– Och där kan vi ju se att rektorernas arbete att hålla ihop betygssättningen också kan utvecklas mer. Det är som sagt så att det kan saknas analyser, man undersöker inte ordentligt skillnader mellan olika klasser, man kanske inte undersöker skillnader till andra skolor eller mellan pojkar och flickor till exempel. Så det är otroligt viktigt att rektorerna har ett bra samlat grepp och kvalitetsarbete kring betygen. Så det är vår bild. Sedan finns det skolor som gör det här riktigt bra också, men det är inte ovanligt att vi hittar brister.

Men om man nu ska titta på det här med betygsinflation, glädjebetyg, vad är det största problemet om man tänker utifrån elevperspektiv? Vad får det för konsekvenser? Vad säger ni på Skolverket?

(Helén)

– Betygen är ju high stakes. Det är viktigt för eleverna att kunna ta sig vidare i utbildningssystemet, alltså att ta sig vidare till gymnasiet eller ta sig vidare till högskolor. Det är konkurrensen om utbildningsplatser. Och sedan är det ju faktiskt trovärdigheten för hela utbildningssystemet. Så samhällets tillit till systemet. Så det är ju jätteviktigt att det finns en tillit till utbildningssystemet.

Och Sanna, vad säger du då utifrån ditt perspektiv? Vad är det största problemet med det här?

(Sanna)

– Det vi kan se är att många studenter kommer från en bakgrund där betygen är så otroligt viktiga. Och de är så upphetsade över att de måste ha bra betyg. Alltså det är där det går hela tiden. Och det är ju inte det som akademien är till för. Det är egentligen inte betygen som är det primära. Utan det primära är att lära sig en metod inom en viss utbildning som man för kunskap förnyas ju hela tiden. Den är ju inte statisk på något sätt. Och det är ju metoden, eller nya metoder, och att man kan plocka upp dem.

– Men det är problematiskt när man har den här inställningen, går in på universitetet, att betygen är det absolut viktigaste. Jag måste plugga för att få högsta betyg. För då tappar man lite vad akademien är och akademisk utbildning.

Men då tänker man, det ska man ju kunna säga då till vilken unge som helst som går i grundskola eller gymnasiet, att betygen är inte det viktigaste. Så skulle de kanske inte hålla med eftersom det är det utslagsfaktorn som gör. Vad säger du, Ann-Christin?

(Ann-Christin)

– Men det gör jag. Betygen är inte det viktigaste. För det är inte skolans huvuduppdrag. Utan skolan ska utbilda eleverna. Och med det här väldigt stora fokuset på betyg och hur mycket tid alla har lagt ner på betygen de senaste tio åren, så är det ju en helt uppenbar risk att fokus förflyttas till betyg. Vi har en ökad stress bland elever. Och vi har ju flera nya stora reformer också i skolan som ju faktiskt bygger på att alltför mycket fokus har hamnat på betygen och för lite på undervisningen. Så det här enorma fokuset både på bedömning, detaljerna, kunskapskraven, de riskerar ju att smala av undervisningen. Man läser styrdokumentet på lite krångligt sätt och tror att betygen är det som är målet för undervisningen. Och det är väl det som visar sig sen också när man kommer till er.

Man har någon sorts kund- och tävlingsfokus på skolan.

Vad säger du Sanna?

(Sanna)

– Men sen tänkte jag säga att det där är också någonting som har blivit samhället i stort. Alltså betyg har även när man går ut sin universitetsutbildning så är betygen jätteviktiga. På ett helt annat sätt än det var bara för 20-30 år sedan. När jag gick ut så hade man jättegoda möjligheter. Nu har det ju smalnats av helt plötsligt arbetsmarknaden om man inte har toppbetyg. Så det följer ju mer den där liksom, vi har ju etablerat tyvärr tycker jag, ett system där höga betyg är det som ska premieras.

Helen, vad säger du? För det är ju ändå så att du kommer inte in om du inte har höga betyg.

(Helén)

– Ja, och jag förstår din fråga där Agnes. Att just för eleverna och eleven som är stressad, ja då är det ju viktigt. Man blir arg om det känns orättvist och man känner sig besviken då om får höra att det var lättare att få bra betyg på en annan skola. Så det är ju här och nu för dem. Och jag håller med om det här att vi har haft ett stort betygsfokus. Men det är ju också viktigt tror jag med ganska snabba åtgärder och förändringar. Så att man snabbare i sådana fall kan komma in i ett nytt system. För det är ju inte enkelt för eleverna heller att förstå det här. Utan de tänker bara på sin högskoleutbildning och där de vill komma in.

– Och det är ju också så, jag tycker det blir spännande också nu när vi går över till ämnesbetyg. Vad som händer då? För då finns det ju i alla fall en liten möjlighet att tänka mer långsiktigt. För det som har varit så unikt i Sverige det är ju just det här att från första kursen i gymnasiet så är betyget rättsverkande. Och det betyder ju att den som vill bli läkare till exempel, man får inte misslyckas än på första kursen. För då kanske dina möjligheter ryker att komma in på läkarutbildningen. Och det klart skapar ju en enorm stress jämfört med om du får tre år på dig. Får du tre år på dig och skaffar dig bra betyg, då kan det ju vara enklare. Och kanske bidra till då bättre fokus på undervisningen och mindre stress, tänker jag också. Men sen därutöver tror jag också att man ska som sagt titta på hela systemet för intagning.

Jo, för jag har pratat med ganska många gymnasie- eller de som ska in på gymnasiet nu som sitter och räknar sina meritpoäng för att, okej, var kommer jag in? Hur ska jag lyckas med det här? Så det finns ju en stress. Och Ann-Christin, ni skriver ju i, eller ni har tagit fram att elever som går på högpresterande skolor, de tenderar att missgynnas av den relativa betygsättningen. Och att elever på lågpresterande skolor, de gynnas. Vad menar ni med det?

(Ann-Christin)

– Vi menar nog precis det du sa. Och det som jag var inne på lite grann förut, att lärare är bra på att sätta betyg på sina närmaste elever. Hur de förhåller sig till varandra. Men de har jättesvårt att veta hur andra elever på andra skolor. Så man sätter liksom relativa betyg, alltså betyg till den grupp som man känner till. Och det blir svårare då att få ett högre betyg i en högpresterande grupp eller en högpresterande skola. Och det innebär ju i praktiken att betygen faktiskt skulle bli ännu större skillnader om man ankrade dem. Så det får man ju också fundera kring vad det innebär. Och det blir ju också en orättvisa.

Precis. Är det då att det är så hög konkurrens mellan elever på högpresterande skolor så att det blir svårare?

(Ann- Christin)

– Ja, läraren har många duktiga elever, duktiga inom citationstecken då, eller högpresterande när det gäller betyg. Och då jämför man dem med varandra. Och det är så vi människor fungerar. Så jag tänker att om lärare ska utveckla sin bedömarförmåga, om vi fortfarande vill att de ska göra det. För det tror jag ändå är viktigt. Så kanske det är mer, vad innebär att vara duktig i ett ämne? Att det kanske det mer lärare behöver. Vad är liksom kärnan i det här ämnet? På vilket sätt är det viktigt? Vad är det man ska kunna? Så kan man lite grann komma bort från det där. Så sambedömning är ju fortfarande viktigt.

Och om man då tittar på glädjebetyg och betygsinflation och skolinspektionen. Vi inspekterar, vi letar, vad är det som brister? Vad är det vi tittar på i detta när det gäller det här? Vad kan vi komma åt?

(Helén)

– Ja, vi tittar ju på hur rektorerna håller ihop betygsarbetet. Och vi kan även titta också in på lektioner och vi kan ha samtal med lärare efteråt. Så att vi också hör hur lärare resonerar. Men vi riktar aldrig kritiken till lärarna. Utan ser vi någonting som brister så är det ju rektor och huvudmannen som får den kritiken. Men vi har ett stort fokus tycker jag framför allt på hur rektorerna har gett lärare goda förutsättningar. Det har varit många studier från Skolinspektionen. Och vi har också när vi har valt ut skolor som ska ingå i våra granskningar. Då har vi också många gånger valt på risk. Det vill säga att vi tar också de skolor där det är stora avvikelser mellan nationella provresultat och själva slutbetygen.

Men skulle du säga att vi har de verktyg som behövs för att komma åt det här?

(Helén)

– Alltså det beror alldeles på vad man menar. Om man tänker så att det ska bli likvärdigt i ett nationellt perspektiv. Då kan det vara svårt för Skolinspektionen att granska genomgående ett urval av skolor kanske varje år. Och titta på hur rektorerna arbetar. Vill man ha ett system där det är mer exakt. Då behöver vi ha något slags riktmärke att förhålla oss till i lagstiftning. Till att man skulle säga att

precis som det var när jag var ung och gick i skolan. Att det fanns en viss modell för hur mycket betygen i sådana fall får avvika från de nationella proven. Det kan ju handla om en viss procentsats till exempel. Men jag ska inte sitta här och säga exakt hur det ska gå till. För återigen tycker jag att den nya statliga utredningen ska titta just på det.

Och det ligger ju i deras direktiv.

Man hoppas att de kommer fram till något bra så att det blir någon ordning på detta. Men om man ska titta på det här med likvärdigheten. Det är inte likvärdigt i Sverige. Vad skulle du Sanna säga är det största problemet med att det inte är likvärdigt. Om man tänker utifrån elevperspektivet och man går genom hela utbildningssystemet.

(Sanna)

– Det blir ju väldigt oschysst i det enskilda fallet. Vissa får det bättre och andra får det sämre. Men det vi också vet och det finns mycket forskning i, att när väl någon har kommit in på universitetet så spelar det ingen roll med social bakgrund och alla de här sakerna. Utan då klarar man universitetsutbildningen. Men då är det viktigt att just det första året. För det är ju där många brister. Första kursen, första terminen, första året. Att man måste veta hur det är att vara på universitetet och hur det är att plugga där. Och där är den stora bristen som jag tycker borde fixas till faktiskt. Och det på gymnasiet. För man går in på universitetet på samma sätt som man gick in i gymnasiet. Att jag måste korvstoppa i princip för att få högsta betyg. Men det gör vi inte.

Och Ann-Christin, vad skulle du säga? Det finns inte någon likvärdighet. Vad blir problemet?

(Ann-Christin)

– Jag tror vi har varit inne på det allihopa här. Att man tappar tilltro till systemet. Den enskilda individen riskerar att hamna i kläm. Men också tänker jag att vi lägger väldigt mycket fokus på själva betygsfrågan och kanske riskerar att tappa bort undervisning och kvalitet. Syftet med utbildningen. Det här som du efterlyser också. Att man ska komma till universitetet med kunskaper och ett mer öppet förhållningssätt. Och det kanske man tappar i ett system som blir så väldigt upptaget av bedömning. Eller åtminstone riskerar man det.

Och Helén, vad säger du?

(Helén)

– Om det blir ett väldigt stort fokus att preparera och coacha eleverna till goda betyg. Och kanske också det här med högre betyg och att det kanske i psykologin och miljön i skolan blir ett väldigt stort fokus på det. Ja men då kan man ju tappa sånt som också ligger i de här värderingarna som elever också ska få. Alltså att de blir

ansvarskännande, kompetenta samhällsmedborgare som det högtidligt heter i läroplanen. Och då tänker jag på det som Sanna är inne på att sen när man väl kommer till universitetet så måste man ju ha den här förmågan att vara vuxen, att själv kunna klara sig, att inse att man kan ha både framgångar och motgångar, att det kan ta tid att fördjupa sin kunskap i vissa ämnen. Så att sådana saker, ansvarstagandet, tror jag också är lätt att tappa. Ifall det blir ett för stort fokus på enskilda prestationer.

Och vad skulle du säga, vad gör Skolinspektionen för skillnad på det här området?

(Helén)

– Alltså vår uppgift är ju då att driva på som sagt utvalda skolor. Att betygsarbetet stämmer med lagarna. Att man gör det man ska formellt. Så vi kan ju aldrig vara i hela landet och i varenda hörn i Sverige. Och vi är inte de som jobbar med de nationella frågorna bäst. Utan det är ju mer Skolverket som har det här perspektivet. Så vår uppgift är ju att driva på enskilda skolor. Att göra bättre och det är inte bara tillsyn utan det är även kvalitetsgranskning. Att vi kan också identifiera svaga arbetssätt men vi kan också identifiera goda arbetssätt. Och också sprida lärande och kunskap utifrån det.

Och vad skulle du säga Ann-Christin då? Vad gör Skolverket för skillnad på det här området?

(Ann-Christin)

– Dels har vi tagit fram en massa bra utbildningar för lärare som de kan gå. Men sen har vi ju också verkligen ansträngt oss när det gäller att revidera våra styrdokument och titta på kunskapskrav, betygskriterier. Vi har den nya reformen här i gymnasiet med ämnesbetygen och också tittat över kunskapskraven. Där skulle jag också vilja säga. För kunskapskraven eller betygskriterier för er som inte alltid är i skolans värld. Är det många som funderar kring varför Skolverket inte skriver tydliga betygskriterier. Så att lärarna vet hur de ska sätta sina betyg. Hur svårt kan det vara? Ja men det är ganska svårt ska jag säga. För det är omöjligt att beskriva all den kunskap en elev skulle behöva ha i ett ämne. Utan då har vi att göra med hundratals sidor i varje ämne. Så därför anstränger vi oss verkligen att skriva betygskriterier som lärare ska kunna använda ändå utifrån sin professionella erfarenhet som lärare.

Så Skolverket gör mycket. Men för att kunna få till den där sista twisten med nationell likvärdighet. Så tror vi att man också behöver göra systemförändringar och det har vi också visat.

Tack så jättemycket. Då är det faktiskt dags att runda av det här avsnittet och du som vill veta mer om Skolinspektionens arbete. Ni går in på skolinspektionen.se. Och det man kan konstatera är ju att debatten om

betygen, det lär ju fortsätta. Vi väntar med spänning på denna skolutredning om betygen som kommer. Och idag så har du hört Ann-Christin Hartman från Skolverket. Sanna Wolk från SULF. Och Skolinspektionens generaldirektör Helén Ängmo och jag heter Agnes Gidlund. Tack för att du lyssnade.